

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **M. M.M.**, proti odporcovi **M. K.**, zastúpenému Doc. JUDr. V. K., **o zvýšenie výživného**, vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp.zn. 26 C 63/2009, o dovolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 13. októbra 2010, sp.zn. 24 Co 135/2010, rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave z 13. októbra 2010 sp.zn. 24 Co 135/2010, okrem výroku, ktorým bol vo zvyšku návrh zamietnutý, **z r u š u j e** a vec vracia Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Galanta rozsudkom z 25. januára 2010, č.k. 26 C 63/2009-87 zamietol návrh, ktorým sa navrhovateľka domáhala proti odporcovi zvýšenia výživného na sumu 165,97 EUR od 1. marca 2009. Navrhovateľke uložil povinnosť zaplatiť odporcovi náhradu trov konania vo výške 1008,94 EUR do troch dní do rúk jeho právnej zástupkyne. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že vyživovacia povinnosť odporcu voči navrhovateľke zanikla, lebo navrhovateľka je toho času schopná sa sama živiť. Navrhovateľka je plnoletá, s ukončeným základným vzdelaním, kvalifikáciu si nezvyšuje, sústavne sa na povolanie nepripravuje a zamestnanie nemá. Dôvod, pre ktorý by navrhovateľka nemohla študovať, ani sa zamestnať, nepreukázala a k skúmaniu jej zdravotného stavu a psychickej poruchy, na ktorú sa odvolávala a ktorá by mohla byť prekážkou objektívneho charakteru, súhlas nedala. Nedostatok finančných prostriedkov pre štúdium na súkromnej strednej škole nie je dôvodom objektívneho charakteru, nakoľko pre odbor k. sú dostupné aj štátne školy. Nezamestnanosť navrhovateľky nie je spôsobená objektívnymi prekážkami, lebo navrhovateľka síce preukázala, že absolvovala niekoľko pracovných stretnutí, avšak podľa názoru súdu nevyčerpala zďaleka všetky možnosti dostupné ako v jej okolí, tak i v zahraničí

s poukazom na jej vek. Súd prvého stupňa vyslovil názor, podľa ktorého navrhovateľka nemá záujem zamestnať sa iba v určitej oblasti a o inú prácu záujem nemá.

Krajský súd v Trnave na odvolanie navrhovateľky rozsudkom z 13. októbra 2010 sp.zn. 24 Co 135/2010 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že s účinnosťou od 24. apríla 2009 zvýšil vyživovaciu povinnosť odporcu navrhovateľke zo sumy 1200 Sk na sumu 120 EUR mesačne, ktoré výživné zaviazal odporcu platiť do rúk navrhovateľky vždy do 15. dňa každého mesiaca. Zameškané výživné za obdobie od 24. apríla 2009 do 30. septembra 2010 vo výške 2068 EUR povolil odporcovi splácať po 60 EUR mesačne spolu s bežným výživným po právoplatnosti rozsudku až do zaplatenia s tým, že omeškanie s plnením jednej splátky má za následok zročnosť celého plnenia. Týmto rozsudkom zmenil rozsudok Okresného súdu Topoľčany č.k. 9 P 349/05-35 zo dňa 6. februára 2006 v časti rozsahu vyživovacej povinnosti odporcu k navrhovateľke. Vo zvyšku návrh zamietol. Žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal. Rozhodnutie oprel o ustanovenia §§ 62 ods. 1, 2 a 75 ods. 1 Zákona o rodine a odôvodnil ho tým, že po doplnení dokazovania výsluchom účastníkov, ako aj svedkyne M., oboznámením sa s návrhom, obsahom spisu, napadnutým rozhodnutím, odvolaním navrhovateľky, stanoviskom odporcu k odvolaniu mal za preukázané – bez ohľadu na to, prečo a z akých dôvodov ukončila navrhovateľka predčasne školu (navrhovateľka tvrdí, že ju šikanovali a mala zdravotné problémy, odporca tvrdí, že sa jej nechce učiť ani pracovať) – že reálne sa navrhovateľka zamestnať nemôže, je riadne vedená na úrade práce, pravidelne sa hlási, hľadá si prácu aj individuálne a navyše podľa potvrdenia psychiatrickej ambulancie z X. bola navrhovateľka od roku X. liečená pre a. a neskôr pre m. Navrhovateľka tak nie je schopná sama sa živiť, z čoho vyplýva pre jej rodičov povinnosť plniť si voči nej vyživovaciu povinnosť. Výživné 120 EUR predstavuje len jednu desatinu príjmu odporcu a takto stanovená výška výživného zodpovedá schopnostiam, možnostiam a majetkovým pomerom odporcu, ako aj odôvodneným potrebám navrhovateľky, preto aj vo zvyšnej časti (nad sumu 120 EUR) odvolací súd návrh zamietol. Do úvahy pritom bral aj mesačný finančný príspevok matky navrhovateľky vo výške cca 70 EUR. Keďže odvolací súd zvýšil vyživovaciu povinnosť odporcu od podania návrhu (24. apríla 2009), ustálil aj sumu zročného výživného, ktoré vzhľadom na jeho výšku 2068 EUR povolil odporcovi splácať po 60 EUR (v odôvodnení rozsudku je zrejme omylom uvedená suma 50 EUR – pozn. dovolacieho súdu) mesačne. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 2 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie odporca. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom a to tým, že v odvolacom konaní neprípustným spôsobom doplnil dokazovanie o údajné, reálne neexistujúce dôkazy – konkrétne potvrdenie o hľadaní zamestnania navrhovateľky u zamestnávateľa M. (č.l. 133 spisu); K. (č.l. 134 spisu); L. (č.l. 135 spisu) do funkcie predavačky, potvrdenie o hľadaní zamestnania na pozíciu upratovačka u J. K. (č.l. 136 spisu) a tiež neprípustným spôsobom doplnil dokazovanie o listinný dôkaz označený ako „Podanie správy“ (č.l. 79 spisu), na ktorý však vzhľadom na okolnosti nemohol prihliadnuť, pričom zmenu dovolaním napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa odôvodnil práve skutkovými zisteniami z týchto dôvodov. Odvolaciemu súdu vytkol, že navyše doplnil dokazovanie bez toho, aby tieto dôkazy predtým vykonal na pojednávaní a bez toho, aby účastníkom konania (najmä odporcovi) poskytol možnosť vyjadriť sa k nim. Postup odvolacieho súdu tak bol v rozpore s ustanoveniami §§ 122 ods. 1, 123 a 129 O.s.p.

Navrhovateľka vo svojom písomnom vyjadrení navrhla dovolanie odporcu odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) prejednal dovolanie bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), skúmajúc najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Dovolanie nie je prípustné vo veciach upravených zákonom o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení (§ 238 ods. 4 O.s.p.).

V zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzujú len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

V danom prípade je síce dovolaním napadnutý rozsudok dovolacieho súdu, ktorý vykazuje znaky rozsudku (okrem výroku o zamietnutí návrhu vo zvyšku) podľa § 238 ods. 1 O.s.p., súčasne však ide o takú vec upravenú Zákonom o rodine, v ktorej prípustnosť odvolania vylučuje § 238 ods. 4 O.s.p.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie dovolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd ďalej otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p., pričom sa zameril na tie okolnosti, ktoré dovolateľ v dovolaní namietal.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu dovolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle tohto ustanovenia rozumie taký závadný postup súdu, ktorým účastníkovi odňal možnosť realizovať procesné práva, ktoré mu dáva Občiansky súdny poriadok. V zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom

konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti uplatnenia ich práv [napr. právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), právo byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali (§ 123 O.s.p.), na to, aby im bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)]. Z obsahu spisu vyplýva, že odvolací súd v prejednávanej veci v prípade odporcu nerešpektoval niektoré z týchto práv.

Súd vykonáva dokazovanie na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez súdneho pojednávania (§ 122 ods. 1 O.s.p.).

Účastníci majú právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a ku všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali (§ 123 O.s.p.).

Dokaz listinou sa vykoná tak, že predseda senátu alebo samosudca na pojednávaní listinu alebo jej časť prečíta alebo oboznámi jej obsah; to neplatí, ak súd vo veci nenariaduje pojednávanie (§ 129 ods. 1 O.s.p.).

Vychádzajúc z cit. ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, v súvislosti s vyššie v odôvodnení tohto rozhodnutia uvedeným tvrdením odporcu, o ktoré opiera prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. treba predovšetkým uviesť, že nezodpovedá pravde, že by sa v súdnom spise nenachádzali listinné dôkazy, a to konkrétne potvrdenia o hľadaní zamestnania navrhovateľky u zamestnávateľov M., K., L. a J. K., na ktoré dôkazy poukazuje odvolací súd v odôvodnení rozsudku. Uvedené písomné potvrdenia sú založené v spise na č.l. 33 až 36, a pokiaľ v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu je uvedené, že tieto dôkazy sa nachádzajú na č.l. 133 až 136, ide zrejme len o chybu v písaní. Neobstojí teda tvrdenie dovolateľa, že by odvolací súd odôvodnil svoje rozhodnutie neexistujúcimi dôkazmi. V ďalšom sú však už dovolateľove námietky voči postupu odvolacieho súdu dôvodné. Z obsahu spisu je nepochybné, že odvolací súd dôkazy nevykonal postupom stanoveným v § 129 ods. 1 O.s.p., ale nevykonal ich vôbec (tieto dôkazy neboli vykonané ani súdom prvého stupňa – pozn. dovolacieho súdu). Obdobne to platí aj o listine z 22. januára 2010, označenej „Podanie správy“ psychiatrickou ambulanciou, založenej na č.l. 79 spisu. V súvislosti s týmto dôkazom navyše treba uviesť, že naň ani nebolo možné prihliadať z dôvodu, že prvotne udelený súhlas do zápisnice o pojednávaní pred súdom prvého stupňa

5. novembra 2009 s vyžiadanim si predmetnej lekárskej správy následne navrhovateľka na pojednávaní 25. januára 2010 pred prvostupňovým súdom odvolala (vzala späť). Pokiaľ teda odvolací súd dôkazy (alebo časť dôkazov), o ktoré oprel svoje rozhodnutie, nevykonal, vrátane lekárskej správy o psychickom zdravotnom stave navrhovateľky (ktorý dôkaz bez súhlasu navrhovateľky ani vykonať nemohol), v rozpore s ustanovením § 123 O.s.p. odňal odporcovi právo k týmto dôkazom sa vyjadriť, v dôsledku čoho svojím postupom odňal odporcovi v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. možnosť konať pred súdom.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 243b ods. 2, 3 O.s.p. rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. februára 2011

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová